

Z historie dřevořezby na Valašsku

Dřevo bylo pro Valašsko odnepaměti nejcharakterističtější surovinou. Zhotovovaly se z něj přibytky a jejich vybavení i předměty denní potřeby.

Od pradávna měli předci potřebu si dřevěné předměty zdobit a dělat si tak svět kolem sebe krásnější. Nejvhodnějším způsobem k tomu byla technika dřevořezby, tedy odnímání dřevěné hmoty za pomoci ostrých nástrojů – především nožů a dlát.

V lidovém prostředí se dřevořezbou nejprve dekorovaly užitkové předměty, později přecházeli její autoři k volné řezbářské tvorbě, nejčastěji v podobě vyřezávaných plastik či reliéfů. Díky četnosti lesů a dostupnosti dřeva se stalo

DŘEVOŘEZBA Josefa Heji z jalovcového samorostu z 60. let 20. století. Ze sbírek Muzea regionu Valašsko. Foto: M. Ošťádal

Valašsko kolébkou mnoha lidových řezbářů.

Jedním z nejsvráznějších byl Josef Heja (1902 – 1985). Rodák z Hovězí prožil většinu života v údolí Dínovice na Halenkově. Kontakt se dřevem jej provázel celým životem – vedle práce v zemědělství se živil jako nevyučení bednář, lesní dělník či tesař, v zimě zase vyráběl dřevěné předměty denní potřeby.

Dřevo samo bylo také inspirací pro jeho tvorbu. Obzvláště podnětně na Heju působily samorosty, především pak jalovcové keře a kořeny, které nalézal při pasení dobytka a jež tvoří starší skupinu jeho dřevořezeb. Charakteristickým znakem jeho osobitých výtvorů je závěrečná úprava vodovými barvami a tužkou či pastelkou.

Dokladem řezbářského umění prostých lidí z Valašska je výstava Dřevořezba na vsetínském zámku. K vidění jsou jednak řezbou zdobené předměty – například stolařský hoblík dekorovaný vrubozemem s datací 1795, dále formy na máslo nebo modrotisk, především vzácné perníkové formy z 19. století provedené technikou zapuštěného reliéfu a negativní řezby, nechybí ani cenné výklenkové plastiky, čagany a další.

Vedle nich je prezentováno několik desítek rozmanitých figurek či reliéfních obrazů od osobitých valašských řezbářů 20. století – Karly Dorotíkové, Josefa Heji, Jiřího Maliny, Antonína Tlaška či Michala Žitníka. Výstava potrvá do 10. 3.

Milada Fohlerová, etnograf Muzea reg. Valašsko